

سودا کے سکول ایسٹم

رمز کشائی از زندگی و کارنامہ

سید محمد خاتمی

نیشنل بک ٹرسٹ انڈیا

معاونت پژوهش و آموزش

سید یاسر جبرائیلی

۱۳۹۰

سرشناسه	۲	جبرائیلی، سید یاسر، ۱۳۶۴ -
عنوان و نام پدیدآور	:	سودای سکولاریسم: رمزگشایی از زندگی و کارنامه سید محمد خاتمی / سید یاسر جبرائیلی.
مشخصات نشر	:	تهران: خیرگزوی فارس، ۱۳۹۰.
مشخصات ظاهری	:	۲۶۴ص: مصور (بخشی رنگی)، جدول، نمودار.
شابک	:	۹۸۰۰۰ ریالی: ۹۷۸-۶۰۰-۸۰۸-۶-۱
وضعیت فهرست نویسی	:	فیا
یادداشت	:	کتابنامه.
یادداشت	:	نمایه.
موضوع	:	خاتمی، محمد، ۱۳۲۲ -
موضوع	:	اسلام و دنیوی گرایی
موضوع	:	دنیوی گرایی
موضوع	:	اسلام و حیات
موضوع	:	آئینه و قنطاریزی
رده بندی کنگر	:	۱۳۹۰ س۹/ج۲/۱۷۱۵/DSR
رده بندی دیویی	:	۹۵۵/۰۸۴۲۰۹۲
شماره کتابشناسی ملی	:	۲۶۳۵۵۰

سودای سکولاریسم
 رمزگشایی از زندگی و کارنامه سید محمد خاتمی
 مؤلف: سید یاسر جبرائیلی

ناشر: مؤسسه فرهنگی خیرگزای فارس

چاپ اول: ۱۳۹۰ / شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه / قیمت: ۹۸۰۰ تومان

لیتوگرافی، چاپ و صحافی:
 انتشارات جوان

ویراستاران:

محمدحسین رضایی - حمیدرضا حاج زمان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۰۸-۶-۱ ISBN: 978-600-90808-6-1

تهران: خیابان انقلاب اسلامی، کوچه شاهرود، شماره ۳

تلفن: ۸۸۹۱۳۲۷۷ شماره: ۸۸۹۱۳۲۷۹

فهرست

۹

مقدمه

فصل اول

سکولاریسم اسلامی: نظریه توحید و شرک در سیاست

۱۹	سکولاریسم
۲۰	تاریخچه
۲۱	ضعف آموزه های مسیحی
۲۲	انحطاط دستگاه کلیسا
۲۴	پروتستانتیسم
۲۷	مبانی سکولاریسم
۳۰	سکولاریسم اسلامی
۳۱	نظریه توحید و شرک در سیاست

فصل دوم

فرزند آیت الله

۴۳	متولد عصر استبداد
۴۹	طلبه یا شاگرد جان لاک؟
۵۲	سر باز و طیفه
۵۴	در جمع مبارزین
۵۷	رئیس مرکز اسلامی هامبورگ

فصل سوم

از کیهان تا کیان

۶۱	تعطل برای بازگشت تا تثبیت نظام
۶۴	شاخصی برای تحلیل منازعات سیاسی در ایران جدید
۶۶	رجل سیاسی
۷۲	روزنامه نگار
۷۵	خطای مرگبار
۸۰	بنی صدر، رفراندوم و آرای عمومی
۸۵	چه کسی «آمریکایی» است؟!

۸۹	پایان نبرد تنزیل، آغاز جنگ تاویل
۹۰	نخست وزیر ایده آل
۹۴	ردای وزارت ارشاد
۱۰۰	چپ و راست
۱۰۹	دو دوره چپ گرایی
۱۱۶	وزارتخانه سکولار

فصل چهارم

آقای رئیس جمهور

۱۴۱	قهر با رهبری، رفاقت با هاشمی
۱۴۳	خاتمی چگونه کار پیدا شد؟
۱۴۶	بازی چپ های مدرن علیه هاشمی
۱۵۱	مباحثی ویژه اقلیت تخب
۱۵۱	ولایت فقیه
۱۵۴	جامعه مدنی
۱۵۷	توسعه
۱۵۹	انحراف تاکتیکی اصولگرایان
۱۶۲	دوم خرداد
۱۶۴	شرکت سهامی خاص
۱۶۸	اصلاح طلبی
۱۷۰	سه فاز مشابه سازی اسلام و مسیحیت
۱۸۰	آغاز پروژه سکولاریزاسیون
۱۸۴	عصر اصلاحات
۱۸۴	دولت سکولار
۱۸۵	توپخانه اصلاحات
۱۸۹	فتح سنگر به سنگر تا رسیدن به فرماندهی
۱۹۱	پیوند با آنسوی مرزها
۱۹۵	اهم رویدادهای سیاسی دوران اصلاحات
۱۹۵	قتل های زنجیره ای
۲۰۵	حوادث ۱۸ تیر ۱۳۷۸
۲۰۶	چرا اصلاح قانون مطبوعات؟
۲۰۹	کودتای رنگی بدون انتخابات
۲۲۰	کنفرانس برلین
۲۲۳	در کنفرانس برلین چه گذشت؟
۲۲۵	واکنش ها به کنفرانس

۲۲۸	بحران در کابینه هفتم
۲۳۰	انتخابات هشتم ریاست جمهوری
۲۳۳	کابینه هشتم
۲۳۴	لوايح دو قلو
۲۴۳	تخصن نمايندگان مجلس ششم
۲۵۰	سياست خارجي دولت خاتمي
۲۵۰	گفتاور سياست خارجي
۲۵۸	رايه يا آمريكا
۲۶۹	حوادث ۱۱ سپتامبر و ماجراهاي پس از آن
۲۷۷	ماجرای هسته‌ای
۲۸۹	چرا سکولارها ناکام ماندند؟

فصل پنجم

شال سبز

۳۰۵	بنیاد باران
۳۰۷	اسلام میانه
۳۱۱	انقلاب رنگی
۳۱۱	تعریف
۳۱۳	مطالعه موردی انقلاب نارنجی اوکراین
۳۱۷	سکولارهای ایرانی و بومی سازی انقلاب رنگی
۳۲۶	انتخابات دهم
۳۲۷	خاتمی یا موسوی؟
۳۳۵	غضنفر اصلاحات
۳۳۸	سرمایه گذاری عربی
۳۳۹	موسوی، نماد آرمان های انقلاب
۳۴۱	کمیته تشکیک
۳۴۲	خون خاتمی
۳۴۵	تبلیغات رنگی
۳۴۶	آغاز کودتای سبز
۳۴۷	پروژه ابطال
۳۵۰	سند غیرقابل انکار تقلب
۳۵۱	اتمام حجت رهبری
۳۵۲	چه کسی آمریکایی است؟
۳۵۵	یکی به نعل، یکی به میخ!
۳۵۹	آن سوی پرده ها
۳۶۴	وقتی عاشورا مراسم ختم فتنه شد

فصل ششم

حرف ها و عکس ها

۳۷۳	حضور در نشست بیلدربرگ
۳۷۸	دیدار با جرج سوروس و «معامله بزرگ»
۳۸۷	مصافحه با زنان ایتالیایی
۳۹۰	مصافحه با اسماعیل
۳۹۲	نامه بحرمانه به رهبری
۳۹۵	طرح تیرور خاتمی

فصل هفتم

آسیب شناسی

۳۹۹	آسیب شناسی
-----	------------

ضمائم

۴۱۳	عکس ها و اسناد
۴۲۵	کتب نامه
۴۴۱	نمایه اعلام
۴۴۹	نمایه اماکن، نهادها و مراکز
۴۵۲	نمایه تعابیر، اصطلاحات و...

فهرست جداول و نمودارها

جدول ۱-۳- دگردیسی عقیدتی جریان چپ/ ۱۳۷-۱۳۶
جدول ۱-۴- کابینه هاشمی در دولت خاتمی (پانویس) // ۱۶۱
جدول ۲-۴- نتایج آرای انتخابات هفتم ریاست جمهوری / ۱۶۲
جدول ۳-۴- لیست اعضای کابینه هفتم (دولت نخست سید محمد خاتمی) // ۱۶۷-۱۶۶
جدول ۴-۴- لیست اعضای کابینه هشتم (دولت دوم سید محمد خاتمی) // ۲۳۴
جدول ۳-۴- نتایج دور نخست انتخابات نهم ریاست جمهوری / ۲۹۶
نمودار ۱-۶- نقش حزب در ساز و کار انتخاباتی نظام های غربی / ۴۰۳
نمودار ۲-۶- نقش شورای نگهبان در ساز و کار انتخاباتی نظام جمهوری اسلامی / ۴۰۶

مقدمه

کسانی در ایران عقیده دارند که «براندازی جمهوری اسلامی»، بیشتر یک توهم توطئه در ذهن حامیان نظام است تا واقعیت. آنان اینگونه استدلال می‌کنند که رخدادهایی چون حوادث پس از دهمین انتخابات ریاست جمهوری، نه یک تدارک، که نوعی «بحران مؤخر» است که بعضی حرف‌ها در مناظره‌ها و بعضی سوء مدیریت‌ها آن را به وجود آورده و هشت ماه کشور را به آشوب کشیده است. آنان می‌گویند چگونه ممکن است سابقون انقلاب علیه آن شمشیر کشیده باشند؟! خلاصه کلام آنکه آنها براندازی را افسانه‌ای ذهنی می‌دانند که مابازاء واقعی دقتی در جهان خارج ندارد.

اینگونه نگرش به مسائل برای کسانی که سن سیاسی‌شان از خردادماه ۸۸ یا اندکی پیش و پس از آن آغاز می‌شود و شناختی از سابقه بازیگران و جریان‌های سیاسی ندارند، شاید قابل قبول باشد. اما آنکه با خط سیر حوادث گوناگون تاریخی‌اشناست و مقصد و مقصود مسافران را می‌داند و می‌شناسد، نه تنها استدلال‌هایی از این دست را نمی‌پذیرد، بلکه حتی به

راحتی از فتنه‌های فردا نیز خبر می‌دهد و کودکان سیاسی را شگفت زده کرده، بعضاً به ارتباط با محافل امنیتی و اطلاعاتی هم متهم می‌شود.

برای رسیدن به بلوغی اینچنین، کف‌ها را باید کنار زد و به عمق ماجرا نگریست. درک برخی نکات بدیهی که حتی زمانی دراز پیش چشم آدم بوده، گاه نیاز به موقعیتی دارد که کلیت تصویر به اجزا معنی بخشد. چه، ظاهر فریبنده همه دعوای‌های سیاسی ایران در سال‌های پس از ۱۳۵۷ آن است که انقلاب اسلامی نیز مانند اکثر انقلاب‌های قرن بیستم میلادی، «فرزندان خود را می‌خورد» و اگر امروز شخصیت‌هایی سابقاً مورد تأیید حضرت امام (ره) در دوران بعد از رحلت ایشان متهم به ستیز با انقلاب اسلامی می‌شوند، درستی این گزاره را حکایت می‌کند. حقیقت اما آن است که انقلاب اسلامی، مانند همه تفاوت‌های بنیادینی که با دیگر انقلاب‌های بشری دارد، ناقض این گزاره مشهور نیز هست و می‌توان یکی از اهداف کتاب «سودای سکولاریسم» را اثبات همین مدعا دانست.

آنچه برای برخی ناظران باورکردنی نیست، این است که یاران امام (ره) به ولی بعد از امام خیانت نمایند و به سود دشمنان انقلاب، او را تضعیف! خیانت خدمتگزار؟ حق کشتی حق پرست؟ دشمن کابی دوست؟ باورکردنی نیست! ولی چه باید کرد؟ این باورنکردنی‌ها همه روی داده‌اند و هیچ کدام انکارکردنی نیست.

«سودای سکولاریسم» صرفاً روایت زندگی شخص «سید محمد خاتمی» نیست. نویسنده، خواننده را با زندگی سیاسی خاتمی همراه می‌کند تا او از نزدیک شاهد مراحل رشد و نمو یک «جریان سیاسی خاص» باشد و نسبت آن جریان و بازیگرانش با انقلاب و جمهوری اسلامی برایش روشن

شود. از این طریق است که می‌توان فهمید آیا انقلاب راه کج کرده و در حال بلعیدن برخی سابقون خویش است یا خیر، انقلاب در مسیر تعریف شده خود قرار دارد و حامیان دیروز، به کدام دلیل و علت، امروز ردای خیانت و انحراف به تن کرده‌اند؟!

«سودای سکولاریسم» حکایت افراد و جریانی است که علیرغم نداشتن اعتقاد به مبانی انقلاب و جمهوری اسلامی، از جمله اساسی‌ترین اصولی آن یعنی ولایت فقیه، در برهه‌ای نقاب نفاق به صورت می‌زنند و با بهره‌برداری از شرایط انقلابی، شعارهایی تند سر می‌دهند، دست به حمایت‌هایی آتشین از مواضع رسمی و اعلانی نظام می‌زنند و به سهولت در هرم قدرت سیستم صعود می‌کنند؛ اما چون در این سیر از قبضه کردن کامل قدرت ناکام می‌مانند، علیه نظام شش‌پیر می‌کشند و سراغ همان اصل بنیادین و مصداقش می‌روند: سودای جدا کردن دین از سیاست را در ذهن می‌پرورانند تا از این طریق، ولایت فقیه را از سیستم حذف نموده، نوعی لیبرال دموکراسی غربی را در ایران حاکم سازند. به سبک سیاستمداران غربی نیز، با توسل به زر و زور و تزویر، بر مصلحت قدرت تکیه زنند؛ این است حکایت شکل‌گیری جریان برانداز در ایران که در برهه‌های گوناگون، به انحاء و اشکال مختلف خود را نشان داده است.

اما در این میان، سوزناک‌ترین نتیجه‌ای که ممکن است خوانندگان سودای سکولاریسم از این کتاب بگیرند آنکه، براندازان، از همه فرصت‌هایی که نظام برایشان فراهم می‌کند، برای زمین زدن آن بهره می‌برند و اما رهبر انقلاب، با اینکه از تمامی اهداف و نیات پلید این قوم آگاه است، هیچ‌گاه فرصت حضور در عرصه را از آنان دریغ نمی‌کند. لذا همین‌جا، در سرآغاز این

سیاسی دینی با نظامات غیر آن.

«سودای سکولاریسم»، مشتمل بر هفت فصل است. در فصل نخست با عنوان «سکولاریسم اسلامی»، مبانی نظری کتاب که در حقیقت عقبه فکری جریان برانداز در ایران است تبیین شده و سپس نگارنده طی نظریه «توحید و شرک در سیاست»، امکان و امتناع سکولاریزه شدن اسلام را از منظر بنیادی‌ترین اعتقاد اسلامی یعنی توحید، بررسی کرده است.

فصل دوم، «فرزند آیت الله»، به بررسی ویژگی‌های خانوادگی خاتمی، شرایط سیاسی دوران کودکی او، روند تحصیلات، چگونگی شکل‌گیری ایده جدایی دین از سیاست در ذهن خاتمی و نهایتاً به نسبت او با انقلاب اسلامی و نقشش در رویدادهای پیش از انقلاب می‌پردازد.

فصل سوم، «از کیهان تا کبان»، با بازگشت خاتمی از آلمان به ایران آغاز می‌شود. در این فصل خواننده با چگونگی رشد خاتمی در هرم قدرت نظام آشنا می‌شود. فصل سوم، یک تئوری کلی برای تحلیل منازعات سیاسی در ایران پس از انقلاب به دست می‌دهد و به روایت این منازعات و نقش خاتمی در آنها نیز می‌پردازد. در همین فصل است که مخاطبان کتاب، با جریان متبوع خاتمی نیز آشنا و همراه می‌شود. پایان فصل سوم، آغاز فاصله گرفتن خاتمی و یارانش از مبانی انقلاب اسلامی و تلاش‌های این طیف برای تئوریزه و عملیاتی کردن «سکولاریسم اسلامی» است.

در مطلع فصل چهارم - «آقای رئیس جمهور» - به چگونگی کاندید شدن خاتمی در انتخابات هفتم ریاست جمهوری و علل پیروزی وی پرداخته‌ام و در ادامه، با ذکر مبانی نظری جریان اصلاحات، رویکرد و عملکرد سیاسی خاتمی و دولتش طی سال‌های ۷۶ تا ۸۴ را مورد بررسی قرار

داده‌ام. در پایان فصل، علل ناکامی جریان اصلاحات در سکولاریزاسیون نظام ایران و تضعیف ولایت فقیه موشکافی شده است.

«شال سبز» عنوان فصل پنجم است که به روایت تحلیلی اقدامات خاتمی و جریان همسویی پس از پایان دوران حاکمیت اصلاح طلبان بر قوای مجریه و مقننه می‌پردازد و استناداتی درباره تدارک این طیف برای دست زدن به یک انقلاب رنگی در جریان انتخابات ریاست جمهوری دهم ارائه می‌کند.

در ابتدای بخش مباحثی نظری درباره ماهیت انقلاب رنگی آمده و سپس تلاش‌های جریان سکولار با محوریت خاتمی برای زمینه سازی انقلاب رنگی مستند شده است. پس از آن، کتاب وارد روایت و تحلیل حوادث پس از انتخابات دهم و فتنه ۸۸ می‌شود و این فصل با علل ناکامی جریان سکولار و پایان حیات سیاسی خاتمی در کالبد جمهوری اسلامی خاتمه می‌یابد.

در فصل ششم، به حاشیه‌هایی از زندگی سیاسی خاتمی پرداخته‌ام که بعضاً با تردیدهایی همراه بوده اما چون استناداتی حکم داشته و یا از سوی خاتمی تکذیب نشده‌اند، برای اطلاع خوانندگان بدانها پرداخته شده است. هدف فصل هفتم، آسیب شناسی ضعف‌های موجود در ساختار سیاسی جمهوری اسلامی است که در نتیجه آنها، جریان سکولار و افرادی چون خاتمی ظرفیت و توان بحران‌سازی و فتنه انگیزی علیه سیستم را پیدا کرده‌اند و در صورت ادامه وضع موجود، پیدا خواهند کرد. آن ضعف‌های ساختاری تئوریزه شده‌اند و نویسنده در پایان، با ذکر خلاءهای سیستمیک مربوط، متخصصان و دانشجوین علوم سیاسی را به مطالعه علمی و ارائه

راهکارهایی برای برطرف کردن آنها دعوت کرده است.

می‌توان گفت که «سودای سکولاریسم» در یک ژانر علمی-عمومی نگاشته شده است. به این معنی که شیوه نگارش و تحلیل مستند علمی در آن رعایت شده، اما در عین حال کتاب به یک موضوع عمومی می‌پردازد. سعی کرده‌ام از سناریو نویسی اجتناب کرده و درباره رویدادهایی که سندی بر آن ندارم، خیال بافی نکنم؛ لذا خواننده این کتاب جملاتی چون «در جلسه‌ای محرمانه تصمیم گرفته و برنامه ریزی شد» را نخواهد دید و استنادات مادر مبنای تحلیل‌هایمان، همه، همان چیزی است که برای یک محقق عادی نیز قابل دسترسی است. افزون بر این، خواننده این کتاب نه تنها شاهد سیر حوادث مذکور در آن است، بلکه تم و قالب کتاب به شکلی طرح ریزی شده که «خواننده مطلع» می‌تواند شواهدی فراتر از موارد مذکور در این مجلد برای تحلیل حوادث بیاورد؛ لذا خود تحلیل‌گر است و تکمیل قطعاتی از پازل، به عهده او گذاشته شده است.

کتاب حاضر، نتیجه حدود دو سال تحقیق و مطالعه است که نگارنده امید دارد، با نگارش آن، بخشی از دین خود را نسبت به دین خویش ادا کرده باشد.

سید ناصر جبرائیلی

تهران، دی‌ماه ۱۳۹۰